

Sag C-33/23

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

24. januar 2023

Forelæggende ret:

Landesgericht Korneuburg (Østrig)

Afgørelse af:

24. januar 2023

Appellant:

AA AG

Appelinstævnte:

VM

AG GmbH

[Udelades]

REPUBLIKKEN ØSTRIG

LANDESGERICHT KORNEUBURG

KENDELSE

Landesgericht Korneuburg (den regionale domstol i Korneuburg) har som appeldomstol [udelades] i sagerne

[A] sagsøgeren V***** M***** [udelades]¹ [udelades] mod sagsøgte A***** A***** AG [udelades] vedrørende 250 EUR med tillæg af renter og omkostninger (22 R 224/22d)

¹ – [Udelades]

[B] sagsøgeren **A***** G***** GmbH** [udelades] mod sagsøgte **A***** A***** AG**, [udelades] vedrørende **800 EUR** med tillæg af renter og omkostninger (**22 R 10/23k**)

i proceduren vedrørende de sagsøgtes appeller af domme afsagt af Bezirksgericht Schwechat (distriktsdomstolen i Schwechat)

[A] af 1. september 2022, 24 C 203/22s-7, og

[B] af 26. oktober 2022, 27 C 174/22y-9,

i et lukket retsmøde afsagt følgende kendelse:

[I.] [udelades] [foreningen af de nationale sager]

[II.] Den Europæiske Unions Domstol forelægges i henhold til artikel 267 TEUF følgende spørgsmål til **præjudiciel afgørelse**:

[1] Skal artikel 3, stk. 1, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91, sammenholdt med aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart af 21. juni 1999 som affattet ved afgørelse nr. 2/2010 truffet af luftfartsudvalget Fællesskabet/Schweiz af 26. november 2010, fortolkes således, at en flyforbindelse bestående af to delflyvninger med afgang fra Det Schweiziske Forbunds område, mellemlanding på en medlemsstats område og endeligt bestemmelsessted på et tredjelands område (idet det transporterende luftfartsselskab for flyvningen desuden er et EF-selskab) er omfattet af anvendelsesområdet for forordning (EF) nr. 261/2004?

[2] Skal artikel 3, stk. 1, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91, sammenholdt med aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart af 21. juni 1999 som affattet ved afgørelse nr. 2/2010 truffet af luftfartsudvalget Fællesskabet/Schweiz af 26. november 2010, fortolkes således, at en flyforbindelse bestående af to delflyvninger med afgang fra et tredjelands område, mellemlanding på en medlemsstats område og endeligt bestemmelsessted på Det Schweiziske Forbunds område, idet det transporterende luftfartsselskab for flyvningen er et EF-selskab, er omfattet af anvendelsesområdet for forordning (EF) nr. 261/2004?

[III.] [Udelades] [udsættelse af sagen]

PRÆMISSER:

[I.] [Udelades] [Henvisning til national lovgivning]

[II.] Anmodningen om præjudiciel afgørelse:

[A] **22 R 224/22d**

Faktiske omstændigheder:

Sagsøgeren havde en bekræftet samlet reservation til flyforbindelsen OS 774 fra Beograd (Serbien) til Wien (Østrig) og OS 575 fra Wien til Genève (Schweiz), som skulle gennemføres af sagsøgte den 30. juli 2020.

Flyvningen OS 774 fra Beograd til Wien blev gennemført. Flyvningen OS [575] fra Wien til Genève blev aflyst, hvilket sagsøgeren blev oplyst om mindre end syv dage før. Der blev ikke gennemført alternativ transport. Flystrækningen fra Beograd til Genève har en distance på mindre end 1 500 km.

Sagsøgeren opfordrede ved skrivelse af 20. juli 2020 sagsøgte til at betale kompensation på 250 EUR og gav en betalingsfrist til den 3. august 2020.

Hovedsagen:

Sagsøgeren nedlagde påstand om tilkendelse af kompensation i henhold til artikel 5, stk. 1, litra c), sammenholdt med artikel 7, stk. 1, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 (herefter »forordning (EF) nr. 261/2004) på 250 EUR med tillæg af renter og gjorde gældende, at forordning (EF) nr. 261/2004 fandt anvendelse på den pågældende flyforbindelse.

Sagsøgte bestred sagsøgerens påstand, nedlagde påstand om frifindelse og gjorde gældende, at passageren ikke havde påbegyndt flyvningen fra en lufthavn, der er beliggende på en medlemsstats område, hvor traktaten finder anvendelse. Det endelige bestemmelsessted var desuden ikke en lufthavn i Den Europæiske Union. Eftersom forordning (EF) nr. 261/2004 ikke fandt anvendelse, havde passageren ifølge sagsøgte ikke krav på kompensation.

Ved **den appellerede dom** tilpligtede retten i første instans sagsøgte at betale 250 EUR med tillæg af renter samt at betale sagsomkostningerne. I retlig henseende bedømte den samlet set de ovennævnte faktiske omstændigheder – som til dels er ubestridte og til dels i henhold til den nationale procesret (§ 501, stk. 1, i Zivilprozessordnung (den civile retsplejelov)) ikke kan anfægtes – således, at forordning (EF) nr. 261/2004 også fandt anvendelse på den pågældende flyvning på grundlag af aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart af 21. juni 1999 som ændret ved afgørelse nr. 1/2006 truffet af luftfartsudvalget Fællesskabet/Schweiz af 18. oktober 2006 (tilpasset i formel henseende ved afgørelse nr. 2/2020 af 26.11.2020). Sagsøgte havde ikke gjort gældende, at der forelå en usædvanlig omstændighed eller var truffet de

foranstaltninger, der med rimelighed kunne træffes. Ifølge retten havde sagsøgeren derfor ret til kompensation i det krævede omfang.

Sagsøgte har til prøvelse af denne dom iværksat **appel**, hvorved sagsøgte har gjort gældende, at der er foretaget en fejlagtig retlig bedømmelse, og nedlagt påstand om, at den appellerede dom ændres, således at sagsøgte frifindes i det hele; subsidiært er der nedlagt påstand om ophævelse af den appellerede dom.

Sagsøgeren har nedlagt påstand om, at appellen forkastes.

Landesgericht Korneuburg skal som appeldomstol i anden og sidste instans træffe afgørelse om sagsøgerens krav.

[B] 22 R 10/23k

Faktiske omstændigheder:

Passagererne L***** N***** og S***** C***** havde en bekræftet samlet reservation til flyforbindelsen OS 568 fra Zürich (Schweiz) til Wien (Østrig) og OS 899 fra Wien til Marrakesh (Marokko), som skulle gennemføres af sagsøgte den 8. september 2019.

Flyvningen OS 568 fra Zürich til Wien var forsinket, hvorfor passagererne ikke nåede den tilsluttede flyforbindelse OS 899 og ankom til deres endelige bestemmelsessted Marrakesh med en forsinkelse på mere end tre timer. Flystrækningen fra Zürich til Marrakesh har en distance på mere end 1 500 km (og mindre end 3 500 km).

Passagererne overdrog i henhold til artikel 7 i forordning (EF) nr. 261/2004 deres kompensationsret til sagsøgeren (i sidste ende gennem A***** Ltd), som modtog overdragelsen.

Sagsøgeren opfordrede uden held sagsøgte til at betale kompensation på i alt 800 EUR.

Hovedsagen:

Sagsøgeren nedlagde påstand om tilkendelse af kompensation i henhold til artikel 5, stk. 1, litra c), sammenholdt med artikel 7, stk. 1, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 («herefter forordning (EF) nr. 261/2004») på i alt 800 EUR med tillæg af renter og gjorde gældende, at forordning (EF) nr. 261/2004 fandt anvendelse på den pågældende flyforbindelse.

Sagsøgte bestred sagsøgerens påstand, nedlagde påstand om frifindelse og gjorde gældende, at passagererne ikke havde påbegyndt flyvningen fra en lufthavn, der er beliggende på en medlemsstats område, hvor traktaten finder anvendelse. Det endelige bestemmelsessted var desuden ikke en lufthavn i Den Europæiske Union.

Eftersom forordning (EF) nr. 261/2004 ikke fandt anvendelse, havde passagererne ifølge sagsøgte ikke ret til kompensation.

Ved **den appellerede dom** tilpligtede retten i første instans sagsøgte til at betale 800 EUR med tillæg af renter samt at betale sagsomkostningerne. I retlig henseende bedømte den samlet set de ovennævnte faktiske omstændigheder – som til dels er ubestridte og til dels i henhold til den nationale procesret (§ 501, stk. 1, i Zivilprozessordnung (den civile retsplejelov)) ikke kan anfægtes – således, at forordning (EF) nr. 261/2004 også fandt anvendelse på den pågældende flyforbindelse på grundlag af aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart af 21. juni 1999 som ændret ved afgørelse nr. 1/2006 truffet af luftfartsudvalget Fællesskabet/Schweiz af 18. oktober 2006 (tilpasset i formel henseende ved afgørelse nr. 2/2020 af 26.11.2020). Sagsøgte havde ikke gjort gældende, at der forelå en usædvanlig omstændighed eller var truffet de foranstaltninger, der med rimelighed kunne træffes. Ifølge retten havde sagsøgeren derfor ret til kompensation i det krævede omfang.

Sagsøgte har til prøvelse af denne dom iværksat **appel**, hvorved sagsøgte har gjort gældende, at der er foretaget en fejlagtig retlig bedømmelse, og nedlagt påstand om, at den appellerede dom ændres, således at sagsøgte frifindes i det hele; subsidiært er der nedlagt påstand om ophævelse af den appellerede dom.

Sagsøgeren har nedlagt påstand om, at appellen forkastes.

Landesgericht Korneuburg skal som appeldomstol i anden og sidste instans træffe afgørelse om sagsøgerens krav.

De præjudicielle spørgsmål:

[1] Den primære betingelse for, at sagsøgerne har ret til kompensation i henhold til artikel 7, stk. 1, litra a), i forordning (EF) nr. 261/2004 er, at de pågældende flyforbindelser er omfattet af forordning (EF) nr. 261/2004.

[2] I henhold til artikel 3, stk. 1, i forordning (EF) nr. 261/2004 gælder forordningen

a) for passagerer til en flyafgang fra en lufthavn, der er beliggende på en medlemsstats område, hvor traktaten finder anvendelse, eller

b) for passagerer til en flyafgang fra en lufthavn, der er beliggende i et tredjeland, når bestemmelseslufthavnen er beliggende på en medlemsstats område, hvor traktaten finder anvendelse, og det transporterende luftfartsselskab for den pågældende flyvning er et EF-luftfartsselskab, medmindre vedkommende har modtaget modydelser eller kompensation og har fået bistand i det pågældende tredjeland.

[3] I de foreliggende sager er hverken afgangslufthavnen eller det endelige bestemmelsessted for flyforbindelsen beliggende i en medlemsstat i Den

Europæiske Union; i sag [A] er afgangsstedet beliggende på et tredjeland område og ankomststedet på Det Schweiziske Forbunds område; i sag [B] er afgangsstedet beliggende på Det Schweiziske Forbunds område og ankomststedet på et tredjeland område.

Grundlaget for denne forståelse er Den Europæiske Unions Domstols hidtidige praksis, hvorefter en flyvning med en eller flere direkte tilsluttede flyforbindelser, som har været genstand for en samlet reservation, udgør en helhed med henblik på passagerers ret til kompensation, der er fastsat i forordning nr. 261/2004, hvilket indebærer, at anvendeligheden af denne forordning skal vurderes på baggrund af flyvningens første afgangssted og dens endelige bestemmelsessted (Domstolens dom af 11.7.2019, Ceske aerolinie, præmis 16, af 12.11.2020 KLM Royal Dutch Airlines, C-367/20, præmis 19, af 24.2.2022, Airhelp, C-451/20, præmis 26, og af 6.10.2022, flightright GmbH, C-436/21, præmis 23). Det forhold, at den lufthavn, hvor mellemlandingen finder sted, er beliggende på en medlemsstats område, medfører ikke, at forordning (EF) nr. 261/2004 finder anvendelse (Domstolens dom af 24.2.2022, C-451/20, Austrian Airlines, præmis 41).

[4] Aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart af 21. juni 1999 (herefter »luftfartsaftalen«) indeholder civile luftfartsregler for de kontraherende parter (luftfartsaftalens artikel 1). Det fremgår af præamblen, at parterne som følge af den internationale civile luftfarts sammenhængende karakter ønsker at harmonisere bestemmelserne for den interne luftfart i Europa.

Luftfartsaftalens kapitel 1, artikel 1, stk. 1, definerer aftalens formål som fastlæggelse af civile luftfartsregler for de kontraherende parter.

I henhold til luftfartsaftalens artikel 2 gælder bestemmelserne i denne aftale og dens bilag i den udstrækning, de angår luftfarten eller anliggender i direkte tilknytning til den, således som angivet i aftalens bilag.

Luftfartsaftalens artikel 23, stk. 1, fastsætter, at aftalen ikke griber ind i de kontraherende parters ret til ensidigt at ændre deres lovgivning på områder, der omfattes af aftalen, forudsat aftalens bestemmelser og det principielle forbud mod forskelsbehandling overholdes.

Luftfartsaftalens artikel 32 fastsætter, at bilaget udgør en integrerende del af aftalen.

Det fremgår af bilaget, at når retsakterne i dette bilag omtaler Det Europæiske Fællesskabs medlemsstater eller betingelserne for forbindelsen med dem, gælder omtalen også Schweiz eller betingelserne for forbindelser med Schweiz.

Ved afgørelse nr. 1/2006 truffet af luftfartsudvalget Fællesskabet/Schweiz af 18. oktober 2006 (tilpasset i formel henseende ved afgørelse nr. 2/2010 af 26.11.2010) blev luftfartsaftalen (bl.a.) ændret således, at forordning (EF) nr. 261/2006 blev

optaget i bilagets punkt 6 (i stedet for forordning nr. 295/91, som var blevet ophævet i mellemtiden).

Den forelæggende ret hælder derfor til den opfattelse, at allerede luftfartsaftalens ordlyd og tydelige formål taler for, at forordning (EF) nr. 261/2004 også finder ubegrænset anvendelse på Schweiz' område.

[5] Civilretten i kantonen Basel-Stadt har dog med henvisning til luftfartsaftalens artikel 15, hvorefter schweiziske luftfartsselskaber og EF-luftfartsselskaber kun tildeles trafikrettigheder for strækninger mellem Schweiz og Den Europæiske Union samt inden for Den Europæiske Union, givet udtryk for den opfattelse, at forordning (EF) nr. 261/2004 kun finder anvendelse i dette omfang (afgørelse af 11.3.2011, V.2010 1734, og af 15.5.2012, V.2012 213).

Efter den forelæggende rets opfattelse kan dette argument imødegås med, at luftfartsaftalens artikel 15 om den gensidige tildeling af trafikrettigheder kun udgør et delaspekt af den samlede aftale og ikke har nogen klar sammenhæng med tildelingen af passagerrettigheder.

[6] Schweizer Bundesamt für Zivilluftfahrt (den schweiziske forbundsmyndighed for civilluftfart) er åbenbart af den opfattelse, at forordning (EF) nr. 261/2004 uafhængigt af luftfartsselskabet i det mindste også gælder for alle afgang fra Schweiz (<www.bazl.admin.ch/bazl/de/home/gutzuwissen/fluggastrechte.html>). Dette må i så fald – her i sag [A] – også gælde for alle flyvninger med endeligt bestemmelsessted i Schweiz, hvis de øvrige betingelser i artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning (EF) nr. 261/2004 er opfyldt.

Den forelæggende ret lægger imidlertid følgende til grund:

- Det transporterende luftfartsselskab på begge delflyvninger – sagsøgte – er et EF-luftfartsselskab.
- Modtagelse af kompensation i tredjelandet med den virkning, at rettigheder fortages, skal i henhold til almindelige principper gøres gældende og godtgøres af det sagsøgte transporterende luftfartsselskab. Sagsøgte har imidlertid ikke fremsat et sådant anbringende.

[6] Også (den tyske) Bundesgerichtshof (forbundsdomstol) har i sine anmodninger om præjudiciel afgørelse af 9. april 2013 (X ZR 105/12) og af 22. juni 2021 (X ZR 15/20) – som vedrørte anvendeligheden i henhold til forordningens artikel 3, stk. 1, litra a) – givet udtryk for den opfattelse, at den udstrækning af forordning (EF) nr. 261/2004 til Schweiz' område, som blev foretaget ved luftfartsaftalen, medfører, at også flyvninger med afgang fra Schweiz og bestemmelsessted i et tredjeland er omfattet af forordningens anvendelsesområde.

Den tyske Bundesgerichtshof udtalte i denne henseende, at bilaget til luftfartsaftalen som ændret ved afgørelse nr. 2/2010 truffet af luftfartsudvalget i andet led fastsætter, at når der i bilaget henvises til De Europæiske Fællesskabers eller Den Europæiske Unions medlemsstater, gælder henvisningerne i forbindelse med aftalen også for Schweiz. Artikel 3, stk. 1, i forordning (EF) nr. 261/2004 kan derfor også anvendes således, at det forhold, at afgangsstedet eller – såfremt luftfartsselskabet har hjemsted i Den Europæiske Union eller i Schweiz – ankomststedet for en flyvning er beliggende i Schweiz, er tilstrækkeligt til, at der foreligger rettigheder i henhold til denne forordning. En sådan fortolkning af luftfartsaftalen og bilaget hertil er ikke blot i overensstemmelse med ordlyden, men også med det i aftalens præambel anførte formål om at harmonisere bestemmelserne for den interne luftfart i Europa. Henset hertil bør luftfartsselskaber i Schweiz kunne og være forpligtet til at operere under samme betingelser som luftfartsselskaber i Den Europæiske Unions medlemsstater. Luftfartsselskabernes forbrugere og kunder bør opleve den samme kvalitetsstandard i Schweiz og dermed også kunne gøre de samme rettigheder gældende over for disse selskaber som i Den Europæiske Unions medlemsstater, og luftfartsselskaberne bør være underlagt de samme konkurrencevilkår. Det vil være vanskeligt foreneligt hermed, hvis forordning (EF) nr. 261/2004 kun finder anvendelse på passagerer, der har påbegyndt en flyvning på Schweiz' område til en lufthavn i en medlemsstat i Den Europæiske Union.

[a] Den præjudicielle sag, der blev indledt vedrørende X ZR 105/12 (sag C-259/13) blev imidlertid slettet af Den Europæiske Unions Domstols register.

[b] Det var ikke nødvendigt at behandle det her omhandlede andet præjudicielle spørgsmål i den præjudicielle sag, der blev indledt vedrørende X ZR 15/20 (sag C-436/21), på grund af besvarelsen af det første præjudicielle spørgsmål.

[7] En anmodning om præjudiciel afgørelse fra Amtsgericht Hannover (byretten i Hannover) vedrørende anvendelsen af artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning (EF) nr. 261/2004 på en flyforbindelse fra et tredjeland til Schweiz (sag C-3/15) blev ligeledes slettet af Den Europæiske Unions Domstols register.

[8] En behandling af det præjudicielle spørgsmål er nødvendig for, at appeldomstolen kan træffe endelig afgørelse om appellerne. Appeldomstolen lægger til grund, at der ikke foreligger *acte clair*.

Såfremt Domstolen besvarer de præjudicielle spørgsmål bekræftende, har sagsøgerne ret til kompensation; de sagsøgte appeller skal i så fald forkastes. Såfremt Domstolen besvarer de præjudicielle spørgsmål benægtende, har sagsøgeren ikke ret til kompensation; de sagsøgte appeller skal i så fald tages til følge, og dommene i første instans skal ændres således, at de sagsøgte frifindes. Besvarelsen af de præjudicielle spørgsmål er derfor nødvendig for den forelæggende rets afgørelser.

[III.] [Udelades] [Henvisning til national lovgivning]

Landesgericht Korneuburg, [Udelades]

Korneuburg, den 24. januar 2023

[Udelades]

ARBEDSDOKUMENT